

MARI KARMEN MENIKA

«Euskararen eta unibertsitatearen arteko zubia eraikitzen UEUK badu zer egin»

“Arnasa hartu beharra dago, eta ireki ateak, arrainak urak eta euskarak bere unibertsitatea”.

Xabier Amurizaren hitzak kantatu zituen Oskorrik 1979an. Handik hona, bidean da euskarazko unibertsitatea. Egin dituen urratsetan, hortxe Udako Euskal Unibertsitatea UEU, eta hortxe Mari Karmen Menika.

| MIEL A. ELUSTONDO |

Argazkiak: Dani Blanco

Zer dugu, gaur egun, Udako Euskal Unibertsitatea?

Juridikoki, irabazi asmorik gabeko kultur elkarte, onura publikoko aitormena duena. Halaxe esleitu zion Eusko Jaurlaritzak aitormen hori. Horrez gain, UEU erreferentziazko erakundea da euskara eta unibertsitate arloan. 1973an eratu zen, Euskal Unibertsitatea sortzea zuen helburu, unibertsitate esparruan eragiteko, eta horretan ari gara lanean. UEU sortu zen sasoian Euskal Herriak ez zuen unibertsitate barrutirik, Zaragozaren menpe ziren orduko unibertsitateak, eta UEUK zera aldarrikatu zuen, euskal gizarteak euskarazko unibertsitatea behar zuela. Gero-ora etorri ziren Mondragon Unibertsitatea eta Nafarroako Unibertsitate Publikoa, baina inork ez du euskara lehentasunezko hartu, eta UEUrentzat hori oinarritzeko gauza da.

Euskara ez zuten lehentasunezko. Orain bai?

Aurrerapauso handiak eman dira, unibertsitate batzuetan besteetan baino handiagoak. Egun, posible da gradu batzuk bere osotasunean euskaraz egitea baina osotasunarekin alderatuz gero, oraindik oso urria da euskarazko eskaintza eta zer esanik ez graduondokoetan. UEUK, berriz, horixe izan du oinarri-oinarrian: euskara, eta bide horretan egin du lan joan den berrogei urtean. Eta gaur egun ere horretan ari da lanean, lau ildo nagusitan. Batetik, euskal unibertsitatea lortze bidean ari da lanean, Euskal Unibertsitatea fundazioa-

ren bidez. Bestetik, jarduera akademikoaren esparruan adituak euskaraz prestatzen, irakasleen prestakuntzan, dibulgaziozko hitzal-diak eginez, jardunaldi, graduondoko eta mintegiak... Bestetik, argitalpengintza dugu, liburu zein aldizkariak, unibertsitateak ezin bestekoa du-eta material idatzia. Azkenik, informazio eta komunikazio teknologiak gure jardueran txertatzen ari gara, gizarteari internet bidezko hainbat zerbitzu eskaintze-ko. Horra inguma datu-basea, euskal komunitate zientifikoaren bilgunea, unibertsitatea.net (komunitate unibertsitario euskaldunaren ataria), buruxkak (UEUren liburu digitala), e-irakaskuntza gunea eta beste.

NORTASUN AGIRIA

Mari Karmen Menika (Arraño, Lemoa, 1961), zazpi senideko familiako alaba. Administrazio ikasketak egin zituen, Alfabetatze, EGA eta Sakontze mailako ikastaroak. 25 urtetik gora zenean egin zuen sarrera unibertsitatean, ordurako lana, familia eta ikasketak uztartu nahirik. Euskal Filologia ikasketak hasi, eta lehen zikloa amaitu zuen. Sasoi hartan jabetu zen hizkuntzalaritza ez baina kudeaketa zuela lan-arlo. Enpresaren kudeaketa landu du harrezkero, eta UEU bera izan du prestakuntza leku, dela komunikazioan, dela teknologia berrietan. UEUren Eibarko Markeskua jauregian ari da lanean 2001. urtetik, Ikastetxe Nagusiko arduradun.

Zer ikustekorik du UEUk Euskal Herriko Unibertsitateak garatu duen euskarazko lerroan?

UEUren ikastaroak prestakuntza toki ezin hobeak izan dira EHUKo zein beste unibertsitateetako irakasle askorentzat. Jende askok UEUn eman ditu bere lehen eskolak euskaraz. Bide horretan UEU ez da bakarrik aritu, Elhuyar, Uzei eta Leioa zein Donostiako unibertsitateko irakasle-taldeek zeresan handia izan dute. Elkar eragin zuten, dudarik gabe. Ahalegin handia egin zuten, beren lana euskaraz prestatzeko, materiala sortzeko eta apurka-apurka euskarazko prestakuntza unibertsitatean txertatzeko. Hori egin zuten pertsonak UEUKideak izan ziren, baina EHUKo irakasleak ere baziren.

Zer antzekotasun dituzte gaur egungo UEUK eta 1973an ibilian hasi zuen hark?

Euskal unibertsitatearen aldeko hazia ordukoa da. Gu haren oinardeko gara. Ordukoa bilgune txiki bat zen, Iparraldean eginiko kultur aste batzuetatik zetorren. Euskaldunak bildu ziren, euskal kultura eta gizartea eta erlijio gaiak lantzeko. Kontuan hartu behar da orduko egoera politikoa ere. Euskaraz ikastea debekatua zegoen! 1975ean, Franco hil ondoren, Hegoaldean ere zenbait aukera zabaldu ziren, euskaraz aritzeko, bai unibertsitatean, bai gizarteko maila askotan ere. UEUK euskarazko unibertsitatearen aldeko apustua egin zuen, hazia jarri zuen Baionan, eta ordutik hona UEU hedatu egin da, asko. Berrogei urte joan dira, eta ez dira alferrik joan. Sasoi hartan, borondatezko zenbait lagun elkartu ziren proiektua abian jartzeko, eta gaur egun, UEUK bestelako egitura bat dauka.

EHUtik UEUra

“Martin Orberen bidez sartu nintzen UEUn. Bi udatan egon nintzen berarekin UEUn. Garai hartan EHUari nintzen lanean, Euskararako Kabinete Teknikoan, orduan sortu berria. 1982 eta 83ko udetan, Martin Orbek laguntza eskatu zidan, matrikulazio garaian lagun niezaion Bilboko egoitzan, eta udako ikastaroetan. 1983an, Baleren Bakaikoak Martinen lekukoa hartu zuen UEUn, eta ni EHU utzi eta UEUn hasi nintzen lanean”.

Besteak beste, Markeskua Jauregi honetan du egoitza.

Egoitza soziala du Bilbon, eta hemen, Eibarran, Ikastetxe Nagusia. Gainera, urte osoko jarduerak burutzen ditugu, udan ez ezik. Garai hartan, aste bat, bi, ziren, udan egiten zirenak. Gaur egun, nahiz eta izena Udako Euskal Unibertsitatea dugun, urte osoan ari gara lanean lehen aipatutako lau lan-ildoetan.

Zer ekarri zioten UEUri Iruñeko Larraona ikastetxean hainbat urtez egin ziren ikastaroek? Aro berezia izan zen, urrezko aroa, beharbada?

Aro berezia, bai. Urrezko aroa... heltzear dagoela esaten dugu guk beti. Hobe espero dugu. Larraonako ikastaroen garaia jendetsua izan zen, espezialitateak indartu ziren eta argitalpenak ugartu. UEUren lehenengo lau edizioak Ipar Euskal Herrian egin ziren, berrehun bat lagun biltzen ziren haietan. Jende gehiago bildu nahian, Hego Euskal Herrira ekarri zuten. Lehenengo asmoa, dena den, ikastaroak lurralde ezberdinetan egitea zen, baina baime-nak lortzea nahiko gauza konplikatu zen, Espainiako ministerioaren baimena behar baitzen, eta horrela, Iruñean finkatu ziren UEUren udako ikastaroak, helburua hori izan gabe ere. Egoerak behartu zuen horretara.

UEUren historiaz eta funtzionamenduaz idatzia zarenez, zein ditugu bide honetan mugarri?

Momentu historikoa izan zen, adibidez, 1984an Aralarko San Migelen egin zen mintegia, UEUren biderei buruzko gogoeta. Hasi berriak ziren EHUren uda ikastaroak, eta biak nola txertatu pentsatzen hasi ginen. Aralarko saioa oso inportantea izan zen, bidea

markatu zelako, zuzendariek hortik jo zutelako gero. Horrela, 1986an, UEUK legezko kultur elkarte izaera hartu zuen. Beste mugarri bat, 1995eko kongresua, UEUren lehena. Bazkideza figura sortu zen han, eta UEU bazkidez osatutako elkarte modura egituratu zen. Bazkideak gero eta gehiago, gaur egun 1.200 bazkidezik gora gara. 2002-03an, bigarren kongresua egin zuen UEUK, eta gizartea aldatu den heinean, bere eginkizuna eta bidea egokitu eta moldatu ditu.

Garaian garaiko egoerari erantzuteko gai izan da UEU.

Bai, UEU erakunde dinamikoa da eta gizartearen premia eta beharrei egokitzeko gaitasuna izan du. 2010ean, beste aldaketa bat: irudi korporatiboa, gure eginkizuna birformulatu, gure ildo nagusiak zehaztu, zer garen, lan egiteko moduak, konpromisoak...

Nola asmatu du UEUK aldiro-aldiro bere burua birformulatzen? Asko ez da gai...

UEU beti izan da hausnarketa prozesu etengabekoan. Idazkari nagusi izan naizen urte guztietan ikusi dut hori: eguneroko lanari erantzun beharra izan da beti, baina horrekin batera, hausnarketa lerroa ere hor izan da. 2000. urtean ere aldaketa handia izan zuen

Partida nominala

"Ezinbestekotzat jotzen dugu Eusko Jaurlaritzaren partida nominala izatea. Kontuan hartzen dugu oraingo egoera ez dela duela bost urtekoa, murrizketak onartu genituen iaz ere, baina partida nominala kentzea oso mingarria izan zen".

UEUK. Ordu arte Bilbon genuen bulegoa, baina urte hartan, Xabier Iasiren garaian, jauzi kualitatiboa egin genuen. Bilbon egoitza soziala jarri genuen. Eibarren, ikastetxe nagusia, eta Ipar Euskal Herrian eta Nafarroan —Baionan eta Iruñean—, ordezkariak ireki genituen. Horrek lan-taldea handitzea ekarri zuen, lauzpabost izatetik hamasei izatera iritsi ginen oso denbora gutxian. 2000. urtean, idazkari nagusia aldatu genuen. Ordu arte ni izan nintzen eta orduz geroztik Ane Sarasua dugu idazkari nagusia. Hausnarketaren beharra ere ikusi genuen, eta gestio-eredua lantzen aritu ginen, Elgoibarko Gestio-Eskolarekin elkarlanean. UEUren gestio-eredua idatzi genuen, eta barneratu genuen langileok eta zuzendaritzak. Horrela iritsi gara honaino.

Zein ditugu Ikastetxe Nagusiaren arduradunaren buruko min handienak oraintxe?

UEUren udaberriko eta udazkeneko ikastaro eskaintza, Eibarren eskaintzen direnak. Gainerakoan, Ikastetxe Nagusiaren kudeaketari dagozkionak. Markeskoa, izan ere, Eibarko Udalaren eraikina da, lagapen-itun bidez erabiltzen duguna. Eraikinak hainbat espazio ditu, gizarteari eskaini nahi izan dizkiogu, eta hainbat erakundek erabiltzen dituzte gure ikasgelak euren ikastaroak emateko. Sasoi

EGIZU HARPIDETZA EGIOZU HARPIDETZA

Hego Euskal Herrian 145 € / Ipar Euskal Herrian 176 €

Izen-abizenak

Helbidea

Posta kodea Herria

Herrialdea

N.A./I.F.K.

Telefonia

e-posta

Kontu zenbakia (20 digitu)

Ikasle bazara (unibertsitate / euskaltegi) edo
Gazte Txartela baduzu %25eko deskontua harpidetzan.

943 37 15 45 · harpidetza@argia.com

Jaso lekuan
kobratu
SEILORIK EZ

argia

1-FD POSTA KUTXA
20160 LASARTE-ORIA
(GIPUZKOA)

TOLESTU

ERANTZUN KOMERTZIALA
Bailmen zkia. 17352
(B.O.C. 22/99-06-02koa)

TOLESTU

ZELOPARRA
MENEN PINI

AZKEN HITZA

Eskertuta

“UEU eskola ezin hobea izan da niretzat. Euskalgintza eta unibertsitate alorretan lanean ari diren pertsona anitz eta askotarikoekin lanean aritzeko aukera paregabea eskaini dit eta oso eskertuta nago”.

batean, HABEk hemen ematen zituen ikastaroak, IVAP-HAEEn laugarren hizkuntz eskakizuna, Tekniker-en sormen ikastaroak, Ikastolen Elkartearen zenbait prestakuntza-saio...

Ikastaroak antolatzea batetik, Ikastetxe Nagusiaren kudeaketa bestetik.

Etengabeko prestakuntzaren esparruan formazioa behar duten profesional euskaldunen beharrak asetzea da gure helburua, eta bide horretan ikastaroekin nola asmatu da buruko min handienetakoa. Gaur egun, bizitza osorako prestakuntza da helburua, ezagupenak etengabe eguneratzen joan behar dugu. Garai batean, unibertsitateko ikasle eta irakasleak joaten ziren gehienbat udako ikastaroetara, baina gaur egun, 20 urtekoa zein 55ekoa datorkigu eta etengabeko prestakuntzan funtzio bat betetzen dugula ikusten dugu. Beraz, jende horren beharrei erantzuten saiatzen gara. Urte barruko ikastaroak laburrak izaten dira –hamabost edo hogeitau ordukoak–, eta, gero, jarraipena eskaintzen dugu, zenbait kasutan behintzat. Batean oinarritzeko ikaskuntza, bestean ikastaro aurreratuak. Aldi berean, bide berriak jorratzen saiatzen gara. Horregatik esan dut “nola asmatu”, jendearen formazio nahiak eta beharrak asetzen asmatzea.

EHUrekin harremanetan zarete, elkarlana ere baduzue. Eta herri erakundeekin?

Udalarekin, Diputazioarekin, Eusko Jaurlaritzarekin... baditugu harremanak, bai. Jaurlaritzarekin, 1998tik izan dugu hitzarmena. Azken urteotan, partida nominala izan dugu aurrekontuetan, eta pasa den urtean eten egin zuten bide hori. Guretzat oso inportantea zen, bizi-raupena ziurtatzen zigun. Bestelako laguntzak hainbat proiektu zehatzi esleitutakoak dira, baina partida nominal hori berezia zen, eguneroko kudeaketan laguntza handia zen.

Krisia arrazoi ala argudio, kendu zizueten partida hori?

Argudio, uste dut. Aurreko urteetan ere murrizketak izan genituen erakunde guztien aldetik, “diru gutxi dago” esaten ziguten, eta guri ere diru gutxiago jasotzea zegokigun. Baina murrizketa baino, partida nominala kentzea oso mingarria izan zitzaigun, errekonozimendu modu bat ere bagenuelako hori.

Horrek kolokan jarri zuen erakundea, hainbat neurri hartu behar izan genituen –hainbat lanpostu galdu ditugu–, baina gure asmoa da bide horretan aurrera egiten saiatzea. Bizkaiko eta Gipuzkoako foru aldundiekin hitzarmena sinatua dugu. Nafarroa, berriz, lehenengo erakundea izan zen hitzarmena sinatzen (1990ean), baina gero, handik zortzi bat urtera, eten egin zuten hitzarmena. EHUrekin ere badugu hitzarmen marko bat, Elea-niztasunerako errektoreordetzarekin, hainbat esparru jorratzeko: materialgintza, formazioa, datu-baseak...

1973tik hona hainbat aldatu da UEU, bateko mintegi eta besteko biltzar, egokitzen jakin du. Norantz doa, zein da UEUren etorkizuna?

2003an egin genuen azken kongresua, eta han markatutako bidea jarraitzen ari gara, aldiko moldaketak eginda. UEUren egitekoa garrantzitsua dela adierazi nahi dugu. Orain-txe, kanpaina bat egiten ari gara, “Ni ere UEU”, erakundearen garrantzia eta beharrezkotasuna gizartearen aurrean adierazteko. Izan ere, euskararen eta unibertsitatearen arteko zubiak eraikitzen jarraitu beharra ikusten dugu, eta horretan UEUk badu zer egin. Geroan zer izango den, bazkideek erabakiko dute, etengabeko prozesuan gaudenez. Gure ustez, UEUk funtzio bat betetzen du euskal gizartearen, eta horretan lanean jarraituko du.

Gizartea jakitun da, badaki zer lan bikain egiten duzun?

Saiatzen gara gizarteari jakinarazten, baina, egia esan, erakunde txikia gara, badugu komunikazio arduraduna eta gure eskaintzaren berri ematen saiatzen gara, baina ez guk nahiko genukeen beste, baliabideak oso mugatuak baititugu. ■

